

50ct.

Vierde jaargang nr. 25 - 20 juni 1970

VIETNAM BULLETIN

ATOOMBOMMEN OP VIETNAM?

Verschijnt om de 14 dagen

Redactie: Jan Boonstra Benno Groeneveld
M.van Dulleman Tineke Nijenhuis
W.de Graaff Queenie Stevens

Redactie/administratieadres: Vietnam Bulletin, p/a ASVA
Weesperstraat 51, Amsterdam
Gironummer 1 28 11 98, tnv Vietnam Bulletin, Abonnement
f 5,- per half jaar, met stilzwijgende verlenging. Buitenland
f 7,- per half jaar. Losse nummers f 0,50 (België 7 frs).

NIEUWE ESCALATIES IN INDO-CHINA

Bronnen:

J.C.Pomonti: 'Zuid-Vietnam en de Amerikaanse luchtmacht bereiden zich voor op een langdurige oorlog in Cambodja'. (*Le Monde*, 6-6-70)

Peter Dale Scott: 'Waarom de generaals wonnen'. (*The New York Review of Books*, 18-6-70)

Terwijl president Nixon op 20 april bekend maakte dat de situatie in Vietnam boven alle verwachtingen was gestabiliseerd door de 'Vietnamisering' en 'eindelijk in zicht komt de rechtvaardige vrede die wij zoeken', nam hij op 28 april in grote haast de beslissing tot de invasie in Cambodja, om, zoals hij in Washington aan een aantal bezoekers aan het Witte Huis mededeelde, 'de kans te vermijden van een volledige en vernederende nederlaag in Vietnam'.

Dat de akties in Cambodja niet van tijdelijke aard zijn (zoals door Nixon aangekondigd), maar integendeel weer een stroom van nieuwe escalaties oproepen, moge uit de volgende punten blijken:

- * De Amerikaanse luchtmacht zal ook na 30 juni akties boven Cambodja blijven voeren.
- * Het vertrek van Amerikaanse troepen uit Vietnam zal worden vertraagd. In plaats van 12.000 man per maand (zoals in de periode van 1-7-69 tot 15-4-70) zullen nu (tot 15 oktober) slechts 8.000 man per maand worden teruggetrokken.
- * Saigon schijnt besloten te hebben een bruggehoofd te handhaven te Néak-Luong aan de weg Phnom-Penh - Saigon. Drie bataljons zouden daar permanent gelegd worden. Er zal ook een vliegveld aangelegd worden. 'Aldus zullen we zo nodig binnen 24 uur een divisie kunnen binnenvliegen', zei een woordvoerder van president Thieu.
- * Langs de Cambodjaans-Vietnamese grens zal aan Cambodjaanse zijde een permanente interventie-strook komen.
- * Zuid-Vietnam zal militaire uitrusting verstrekken voor vier bataljons nieuwe rekruten van het Cambodjaanse leger.
- * Saigon zal twee bataljons Vietnamezen van Cambodjaanse oorsprong naar Phnom Penh zenden.

Dit geheel van maatregelen kan niet anders uitgelegd worden dan als een Nieuwe Escalatie (*Le Monde*, 6-6-70).

Deze lijst moet overigens nog met de volgende berichten worden aangevuld:

- * De belofte van Thailand troepen te zenden naar Cambodja.
  - * De verwachting, althans de hoop, van vice-admiraal Weisner, kommandant van de 7e vloot, dat de Amerikaanse vloot in de wateren rond Zuidoost-Azië uitgebreid zal worden.
- Peter Dale Scott (schreef samen met Franz Schurmann en Reginald Zelnik een boek over de Amerikaanse escalaties in de periode november 1963 tot juli 1966: *The Politics of Escalation in Vietnam*) schrijft nu dan ook: 'Men moet duidelijk weten dat sinds 1950 (het jaar van de Koreaanse oorlog en de China Lobby) er geen werkelijke de-escalatie van

de VS in Zuidoost-Azië heeft plaatsgehad. Elke schijnbare de-escalatie werd ongedaan gemaakt door een verborgen of structurele escalatie, waardoor de voorgaande oorlogsinspanningen zelfs nog werden overtroffen'.

Zo is het ook het geval met de politiek van 'Vietnamisering': een gedeeltelijke terugtrekking van grondtroepen (te weinig waarschijnlijk om tot vrede te leiden) gepaard gaande met een enorme escalatie van de luchtoorlog, met name in Laos.

Over de omvang van de luchtoorlog tegen Laos geeft Peter Dale Scott enige cijfers:

1. Op Berlijn werden gedurende de gehele 2e wereldoorlog 77.000 ton bommen afgeworpen.
2. Op Khe Sanh (begin 1968) in zes weken tijd 100.000 ton bommen (dat is vijf maal zo veel aan explosieven als de atoombom op Hiroshima) in 24.200 vluchten. Dat zijn dus 16.000 vluchten per maand.
3. Op Laos vinden gemiddeld per maand 27.000 vluchten plaats.

Met andere woorden: voor de Amerikaanse luchtmacht betekent 'Vietnamisering' een nieuwe stap op de lange weg van de Amerikaanse escalaties.

Peter Dale Scott besluit zijn artikel dan ook:

'Wat de komende weken nauwkeurig bestudeerd moet worden is niet de terugtrekking van Amerikaanse grondtroepen uit Cambodja (terwijl de Zuidvietnamezen zich klaar maken voor een blijvende interventie in Cambodja), maar in plaats daarvan moeten we letten op de eerste tekenen voor de volgende 'beslissende' escalatie. Want de crisis waarvoor we nu staan is niet het gevolg van een enkel avontuur, een dwaling, maar het gevolg van een vaste strategie, een militaire inspanning die al twintig jaar lang onafgebroken dezelfde doeleinden nastreeft'.

GAAN DE VERENIGDE STATEN ATOOMBOMMEN GEBRUIKEN?

Peter Dale Scott:

'Gezien in de context van voorafgaande escalaties van de VS geven zowel het Cambodjaanse avontuur als de ontwikkeling van de 'Vietnamisering' aanleiding tot grote verontrusting. Er is nu geen regering in de VS - dat is al enige tijd zo - met de wil of de macht een vermindering van onze operaties in Zuidoost-Azië door te drijven. Integendeel, deze operaties hebben wat intensiteit betreft reeds de uiterste grenzen bereikt van wat redelijkerwijze nog een 'beperkte oorlog' genoemd kan worden'.

En het einde is nog niet nabij, want het ziet er naar uit dat Nixon nog voor het einde van het jaar voor grote problemen geplaatst zal worden in Zuidoost-Azië:

1. Ondanks de zeer verhevigde Amerikaanse luchtaanvallen op Laos zijn de Zuidlaotiaanse steden Attopeu en Saravane zonder moeite in handen gevallen van Laotiaanse en Vietnamese bevrijdingstroepen. Velen zijn er van overtuigd dat zij - als zij dit zouden willen - in enkele weken grote delen van de rest van Laos zouden kunnen bezetten.
2. Alle berichten over een vertraging met een jaar voor de akties van Noord-Vietnam en het Bevrijdingsfront ten gevolge van het Amerikaans-Zuidvietnamese optreden in Cambodja worden met klem tegengesproken door het Bevrijdingsfront, dat slechts van een vertraging van drie maanden spreekt.
3. Destijds heeft president Johnson met een Amerikaanse troepenmacht van 550.000 man in Zuid-Vietnam een nederlaag als bij het Tet-offensief niet kunnen voorkomen. Het is duidelijk dat Nixon, die door de uitbreiding van de oorlog met Cambodja in twee maal zo groot gebied en met veel minder troepen (in november 378.000 man) moet opereren, zich militair in een uiterst kwetsbare positie heeft geplaatst.

Peter Dale Scott meent dan ook: geruchten en aanwijzingen in Washington over het gebruik van tactische nucleaire wapens schijnen niet langer fantastisch te zijn.

Ook de Amerikaanse kinderarts Benjamin Spock heeft in Engeland de waarschuwing laten horen dat Amerika wel eens nucleaire wapens in Indo-China zou kunnen gaan ge-

bruiken. (*Trouw*, 8-6-70).

Een derde waarschuwing hiervoor is te vinden in de in Londen verschijnende periodiek *Vietnam International* (mei 1970) onder de kop: **Nucleaire dreiging.**

'Als Nixon voortgaat met het zoeken naar een militaire overwinning, zoals hij heeft gedaan zowel vóór als na zijn ambtsaanvaarding als president, dan moet er met een vreselijke mogelijkheid rekening gehouden worden. In het voorjaar van 1971, en mogelijk zelfs eerder, zal het duidelijk worden dat hij de militaire positie van de vijand niet heeft vernietigd en zal hij zich geplaatst zien tegenover het probleem een uitgestrekt gebied met te weinig troepen te moeten bedwingen. Het is mogelijk dat hij in de verleiding gebracht zal worden gebruik te maken van een wapen dat nog niet in Vietnam is gebruikt, en sinds 1945 niet meer is gebruikt: de nucleaire wapens.

Er zijn 5.500 nucleaire wapens beschikbaar in Zuidoost-Azië, op vliegdekschepen en opgeslagen in Thailand. Het gebruik van kleine tactische nucleaire wapens langs de lange grens van Zuid-Vietnam zal een grote verzoeking zijn voor de man die al eerder blijk heeft gegeven ze te willen gebruiken, in Korea en in Vietnam in 1954 toen Dien Bien Phu op het punt stond te vallen'.

'EEN CAMPAGNE TEGEN HET GEBRUIK VAN NUCLEAIRE WAPENS IN INDO-CHINA MOET ONMIDDELIJK BEGINNEN. HET ZAL VAN WEINIG NUT ZIJN DIT TE DOEN ALS ZE AL ZIJN GEBRUIKT. IN DEZE ZAAK ZIJN VOORAL DE LANDEN VERBONDEN MET DE VS VAN GROOT BELANG: DE NATO-LANDEN, AUSTRALIE, NIEUW ZEELAND EN JAPAN. DE REGERINGEN VAN DEZE LANDEN MOET NU GEVRAAGD WORDEN DUIDELIJKE EN OPENLIJKE VERKLARINGEN TE DOEN DAT ZIJ HET GEBRUIK ERVAN NIET ZULLEN GOEDKEUREN. AKTIES IN DE VS, EN VOORAL IN DE SENAAT, ZIJN EVENEENS VAN GROOT BELANG'.

De redactie.

DE VIETNAMISERING VAN LAOS

door Banning Garrett, verbonden aan het Pacific Studies Center als Zuidoost-Azië-specialist.
uit: *Ramparts*, juni 1970.

Op 11 maart 1968 werd de geheime Amerikaanse radarpost in Phou Pha Thi aan de Noordvietnamese grens in Noordoost Laos door Pathet Lao troepen onder de voet gelopen. De post was gebouwd in 1964, kort na het Tonkin-incident, en had tot taak Amerikaanse vliegtuigen vanuit Thailand naar hun doelen in Noord-Vietnam te dirigeren en langs elektronische weg hun bommenlast af te doen werpen. Pha Thi werd ook gebruikt als basis voor reddings-helicopters, en volgens de San Francisco Chronicle 'gebruikten de luchtmacht en de CIA de landingsbaan in het dal als basis voor groepen Meo-huurlingen onder Amerikaanse leiding die Noord-Vietnam binnenvielen voor speciale terreurakties'. Deze groepen werden ook gebruikt voor de aanval op het bestuurscentrum van de Pathet Lao in de provincie Samneua. Het bestaan van de basis in Pha Thi is een duidelijke schending van de overeenkomsten van Genève over Laos in 1962.

Daarnaast echter brengt het een wezenlijk aspekt van de oorlog aan het licht, dat door beide partijen allang wordt onderkent. (zij het niet door het Amerikaanse publiek), namelijk dat de oorlog in Vietnam en de oorlogen in Laos, Thailand en Cambodja één en dezelfde oorlog zijn. Zij kunnen niet zoals Amerikaanse senatoren het naïvelijk of bedriegelijk doen voorkomen, los van elkaar worden gevoerd of opgelost. Reeds in 1955 organiseerden VS een Zuidoost-aziatisch front tegen communistische revoluties (SEATO). Tegen het einde van de 50-er jaren bevochten door de VS bewapende en geadviseerde Thailandse en Zuidvietnamese troepen de Pathet Lao in Laos. Op haar beurt had de Pathet Lao de Viet Minh geholpen in de strijd tegen het Franse koloniale bewind in Indo-China en toen de neutralistische coalitie in Laos in 1958-59 ineenstortte wendde de Pathet Lao zich nogmaals voor hulp tot de Noordvietnamezen daar de VS de Koninklijke Laotiaanse Regering een uitroeiingsoorlog tegen de Laotiaanse revolutionairen deed voeren. Strijdend voor de revolutie binnen het kader van de Laotiaanse maatschappij is de Pathet Lao historisch ook betrokken bij

een geheel Indo-China omvattende strijd en wel krachtens de schaal waarop de oorlog tegen hen is gevoerd. De VS hebben hun acties in Indo-China steeds gerechtvaardigd door te zeggen dat zij Laos en Zuid-Vietnam verdedigen tegen Noordvietnamese agressie. Dit argument heeft met betrekking tot Laos even weinig geldigheid als met betrekking tot Zuid-Vietnam. De Pathet Lao is een inheemse revolutionaire beweging en Noordvietnamese hulp aan de Pathet Lao is verleend in rechtstreeks antwoord op Amerikaanse inmenging in de Laotiaanse burgeroorlog. De werkelijke ondermijning in Laos wordt gevormd door de vrijwel volledige overname door de CIA van de Laotiaanse regeringsdiensten en het leger en het scheppen van een economie die vrijwel geheel afhankelijk is van VS-hulp.

DE GEBOORTE VAN EEN REVOLUTIE

Onmiddellijk na de overgave van de Japanners die Indo-China gedurende de 2e wereldoorlog hadden bezet ontstonden zowel in Laos als in Vietnam anti-Franse onafhankelijkheidsbewegingen. Het Laotiaanse verzet nam de macht over in de ene provincie hoofdstad na de andere, beginnend in Vientiane, in coördinatie met soortgelijke acties in Cambodja en Vietnam. Op 1 september 1945 proklameerde prins Phetsarath de verbreking van de banden met Frankrijk en hij riep het onafhankelijke koninkrijk Luang Prabang uit. Hij benoemde een voorlopige nationale vergadering, en een onafhankelijk en verenigd Laos beleefde in naam een kortstondig bestaan. De koning van Laos echter kondigde op 17 september de voortzetting van het Franse protektoraat aan. Hij ontsloeg Phetsarath die daarop een voorlopige regering van Lao Issara (vrij Laos) vormde, waarin Souvanna Phouma - de latere leider van de 'neutralisten' - en Souphanouvong - de latere leider van de Pathet Lao - belangrijke functies hadden. De Fransen, niet bereid hun greep op Indo-China te verliezen, begonnen vanuit het zuiden op te trekken (de geallieerden waren overeengekomen dat zij de Kwomintang, het noordelijk deel van Indo-China zouden laten bezetten). Zij decimeerden de Lao Issara-troepen en dwongen de voorlopige regering in ballingschap te gaan in Bangkok. De Fransen namen in Laos opnieuw het heft in handen, zij begonnen de Laotiaanse onderdelen van het Franse leger te reorganiseren en stelden een dienstplicht voor Laotianen in om de Fransen te helpen in hun strijd tegen de Viet Minh. Souphanouvong, Souvanna Phouma en Phetsarath waren broers (Souphanouvong een halfbroer van de anderen), en zij hadden alle drie een ingenieurstitel behaald in Frankrijk. Phetsarath vertegenwoordigde de koningsgezinde, meer traditionele ideologie en belangen in Laos. Souvanna Phouma

VERSCHEENEN BIJ PEGASUS, AMSTERDAM:

LAOS, EEN TWEDE VIETNAM,
door Wilfred Burchett.
114 pagina's, prijs f 4,90.

Het is de bedoeling van dit boekwerkje, aan te tonen dat er letterlijk niets nieuws of toevalligs is aan de Amerikaanse inmenging in Laos. Het al of niet aanwezig zijn van 'Ho Tsjih Minh-routes' of Noordvietnamese troepen is hierin slechts van incidenteel belang. De toestand in het Laos van vandaag is het directe resultaat van de logische ontwikkeling van een proces, dat nu bijna twintig jaar geleden op gang werd gebracht als onderdeel van de anti-communistische wereldpolitiek van het toenmalige Amerika.

(uit de inleiding)

was de republikein, de neutralist, en Souphanouvong was al links georiënteerd. Souphanouvong, toekomstig leider van de Pathet Lao, was in Frankrijk geweest tijdens het Volksfront in 1937 en daar in aanraking gekomen met 'progressieve' intellectuelen en leiders van de arbeidersklasse. Toen hij in 1938 naar Laos terugkeerde werd hij benoemd aan het Departement voor publieke werken van het Franse bestuur. Tu ssen 1938 en 1945 hield hij zich hoofdzakelijk bezig met het bouwen van bruggen overal in Indo-China. Door deze baan kwam hij in contact met vele leiders van stammen op het platteland en deed hij uitgebreide kennis op van de topografie van Laos. Het is dan ook niet verwonderlijk dat Souphanouvong een brede Indochinese kijk heeft op de anti-koloniale strijd in plaats van een eng-Laotiaanse.

In tegenstelling tot de neutralisten en de royalisten was hij van mening dat werkelijke onafhankelijkheid voor Laos onafscheidelijk was van eliminatie van het Franse gezag in heel Indo-China en dat het inkonsekvent was Fransen toe te staan Laos te gebruiken als een uitgangspunt voor aanvallen op de Viet Minh waarbij Laotiaanse troepen werden gebruikt. In september 1947 zat Souphanouvong een conferentie voor, gehouden in Udorn, Thailand (thans een luchtmachtbasis van de VS). Deze conferentie werd bijgewoond door delegaties van communistische partijen van Indonesië, Maleisië en Birma en vertegenwoordigers van de Lao Issara, de Khmer Issarak (Cambodjaanse vrijheidsbeweging) en de Viet Minh. Aldus organiseerden Zuidoostaziaten, in een vroeg stadium, een verenigd front tegen het Westers imperialisme.

Toen de Fransen een beperkte overeenkomst tekenden voor Laotiaanse onafhankelijkheid binnen de Franse Unie en de Lao Issara ontbonden, week Souphanouvong uit naar de bergen en begon een verzetsbeweging te organiseren, culmineerend in de vorming van de Pathet Lao op 13 augustus 1950. In 1951 vond een bijeenkomst plaats van Viet Minh, Pathet Lao en Khmer Issarak, waarop werd besloten de strijd tegen de Fransen te coördineren. Troepen van de Viet Minh en de Pathet Lao vochten samen in Laos in 1953 en ter voorbereiding van Dien Bien Phu in 1954.

DE REVOLUTIE IS NATIONAAL EN SOCIAAL

Hoewel opgezet als een onafhankelijkheidsbeweging tegen de poging van de Fransen hun Indochinese rijk te herstellen, was de Pathet Lao tevens een revolutionaire beweging tegen de semi-feodale structuur van de Laotiaanse maatschappij, die door het Franse gezag was versterkt. Evenals de 'langdurige oorlog' in China en Vietnam betekende de strijd in Laos een voortdurende omwenteling in de Laotiaanse maatschappij.

Voordat de Pathet Lao op landelijke schaal was georganiseerd wisten de meeste boeren niet eens dat zij Laotianen waren en hadden zij geen gemeenschappelijke talen en ethnische achtergronden. (In de provincie Houa Khong bijvoorbeeld komen 35 ethnisch verschillende groepen voor).

De contacten van de boeren met de buitenwereld bestond vrijwel geheel uit die met plundersaars van het Koninklijke Laotiaanse Leger, belastinginners (de Koninklijke Laotiaanse Regering heeft de pogingen belastingen te innen onlangs gestaakt. De hieruit voortvloeiende inkomstenderving wordt door de VS aangevuld) en opiumhandelaren (aan wie de leden van de bergstammen hun oogsten verkochten). (In een gebied waar in 1966 een onderzoek werd ingesteld, wisten de meeste mensen niet wie Souvanna Phouma, het Laotiaanse staatshoofd, was). Laotiaanse boerengemeenschappen zijn uitzonderlijk geïsoleerd, niet alleen van de centrale regering, maar ook van elkaar en zij hebben een

VERZOEK AAN DE LEZERS

Dit is het laatste nummer van de vierde jaargang van het Vietnam Bulletin.

De abonnees worden vriendelijk verzocht, voor zover zij dit nog niet gedaan hebben, de abonnementsgelden voor de komende periode over te maken.

Voor verdere gegevens: zie pagina 2.

de grens gescheiden van de 800.000 Laotiaanse Lao en er is veel verkeer over de Mekong van mensen die over en weer familieleden bezoeken. De minderheden waarop de Pathet Lao in belangrijke mate steunt zijn verspreid gevestigd in de bergen langs de Vietnamese grens. Veel van deze bergstammen passeren vrijelijk de grens en hebben meer gemeen met minderheden in Vietnam (in het bijzonder Noord-Vietnam) dan met de Lao.

Het is wellicht onmogelijk deze toestand van ethnische, geografische en klasse-strijd ('klasse' in de betekenis dat de elite ethnisch volledig Lao is en sociaal-politiek en economisch de heersende klasse is geweest vroeger zowel als nu) te vervangen door één enkele levensvatbare Laotiaanse eenheid. Echter, het feit dat de Pathet Lao er in is geslaagd gelijkheid en samenwerking te bewerkstelligen tussen de stammen is een indicatie dat nationale eenheid wellicht mogelijk is indien het wordt bereikt in het kader van een sociale omwenteling. De grootste hindernis, naast die van cultuur en traditie, is geweest de rol die westerse machten (eerst de Franse en nu de Amerikaanse) gedurende de laatste 2 decennia hebben gespeeld door de politieke, sociale en economische ontwikkeling in Laos te onderdrukken en te misvormen.

WASHINGTON KOMT TUSSENBEIDE

Vanaf het midden van de jaren 50 werd de politieke geschiedenis van Laos overheerst door de pogingen van Amerika om een regering tot stand te brengen die met de politiek van de VS in Indo-China mee zou gaan en die bereid en in staat zou zijn de Pathet Lao te vernietigen. Als gevolg daarvan bleef de Pathet Lao-uitgesloten van daadwerkelijke deelname in de regering-geen andere manier om te functioneren over dan de opstand.

Toen op 20 juli 1954 de Geneefse Akkoorden werden getekend had de Pathet Lao twee-derde van Laos bevrijd. Hoewel de Pathet Lao niet officieel vertegenwoordigd was op de Geneefse Conferentie (er werd beweerd, dat zij geheel een verlengstuk van Noord-Vietnam was), werden haar twee noordoostelijke provincies, Phongsaly en Samneua, als hergroeperingsgebieden gegeven. De Conferentie riep op tot het terugtrekken van alle buitenlandse strijdkrachten uit Laos en tot nationale verkiezingen in 1955. De Internationale Controle Commissie (ICC) werd ingesteld om toe te zien op de naleving van de Geneefse Akkoorden, die er op gericht waren de Pathet Lao in de rest van het Laotiaanse leven te integreren en Laos te neutraliseren.

Spoedig na de ondertekening van de Akkoorden organiseerde echter de minister van buitenlandse zaken van de VS, Dulles, de Zuidoostaziatische Verdragsorganisatie (ZOAVO), waarvan de duidelijke bedoeling was niet alleen toekomstige communistische revoluties in Laos en Zuid-Vietnam te voorkomen, maar ook om de succesvolle revoluties in China en Noord-Vietnam 'terug te rollen'. David Horowitz beweert, dat het Dulles' doel was om Laos evenals Zuid-Vietnam onder bescherming van de ZOAVO te stellen. Daarvoor was het nodig de Pathet Lao niet te integreren in een coalitierege-

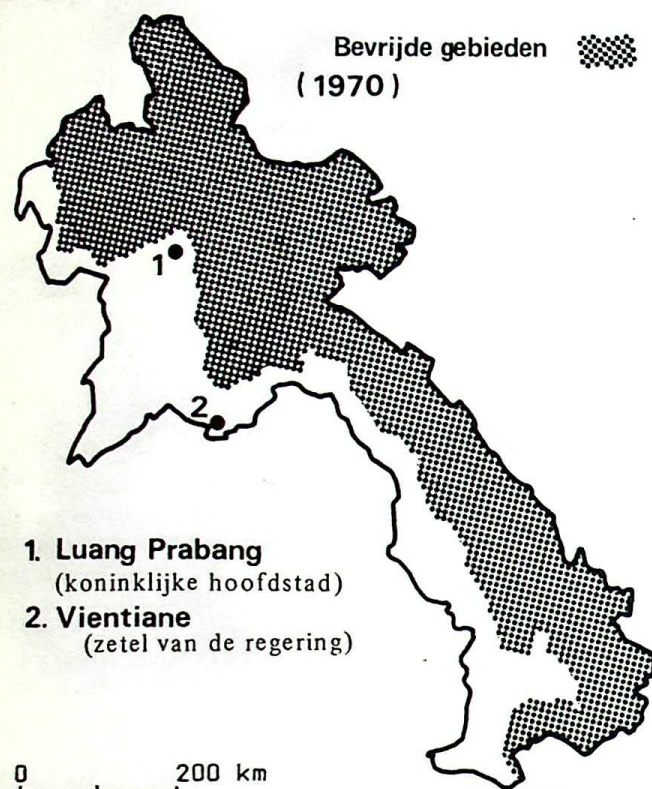
lange geschiedenis van stammenoorlogen achter de rug. In dit milieu heeft de Pathet Lao getracht een besef van nationale identiteit te doen ontstaan, van samenwerking en contact tussen de stammen en van de solidariteit van de Indochinese volkeren in de strijd tegen de VS.

Evenals in Vietnam, was een van de eerste daden van de Pathet Lao de afzetting van de door de Koninklijke Laotiaanse Regering benoemde dorpschoude en het doen verkiezen van volksleiders op de gebruikelijke manier. Funktionarissen van de Pathet Lao leefden en werkten met de mensen in de dorp, in tegenstelling tot de regeringsambtenaren, die alleen maar op doorreis kwamen om 'de beste meisjes, de beste varkens en de beste kippen' te vorderen, evenals arbeidskracht voor hun persoonlijk gebruik.

In de door haar bestuurde gebieden (ongeveer 2/3 van het Laotiaanse grondgebied en 20 tot 30 pct. van de bevolking van 3 miljoen), heeft de Pathet Lao open bestuurslichamen met een systeem van bestuur door commissies. Maar zij heeft ook neven-bestuurslichamen ingesteld in gebieden die in naam door de Koninklijke Laotiaanse Regering worden bestuurd. Bernard Fall schreef dat sinds 1965 'er tenminste 11 volledige Pathet Lao provinciale besturen bestonden (op een totaal van 16 Laotiaanse provincies) en dat deze het wettige maar ineffektieve Koninklijke Laotiaanse Regeringsbestuur succesvol overschaduwden'.

Jacques Decornoy van Le Monde, die in april 1968 gedurende 12 dagen achter de Pathet Lao-linies verbleef stelde vast dat de Pathet Lao een nieuwe sociale en politieke organisatie heeft opgebouwd op basis van de traditionele cultuur, waarbij zij gebruik maken van methoden zoals het toevoegen van politieke teksten aan traditionele liederen en revolutionaire inhoud aan traditionele dansen. Op de kweekscholen waren alle belangrijke stammen vertegenwoordigd en het onderwijs werd gegeven zowel in het Lao als in hun stamtalen. De onderwijzers brachten een deel van iedere dag door met helpen in de landbouw. Decornoy zei dat deze onderwijzers er in werden geoefend zeer verschillend te zijn van de westers opgeleide Laotianen in gebieden van de Koninklijke Laotiaanse Regering. Mensen opgeleid door de Laotiaanse regering werd geleerd konfektiekostuums te dragen en minachting te hebben voor handenarbeid en het boerenleven. In tegenstelling hiermee gingen de Pathet Lao-onderwijzers terug naar hun dorpen, waar zij leefden en werkten met de bevolking.

De Pathet Lao is in staat gebleken de verschillende stammen en ethnische groepen te verenigen in een gemeenschappelijke strijd, een uitzonderlijke prestatie in de Laotiaanse geschiedenis. De ethnische Laotianen hebben van ouds de andere minderheidsgroepen overheerst, waarbij enkele van deze groepen 'Kha' of slaven werden genoemd en als zodanig gebruikt. Toen de Pathet Lao in augustus 1950 werd gevormd omvatte zij leiders van de diverse minderheidsstammen waarvan enkelen werden gekozen als ministers in de verzetsregering. Het oorspronkelijke programma omvatte gelijkheid van rassen en ethnische groeperingen. Hoewel de Pathet Lao leden heeft onder alle stammen in Laos, waaronder zowel de Meo, als de Lao, vormt de strijd tussen de Pathet Lao en de Koninklijke Laotiaanse Regering een voortzetting van de territoriale en ethnische tegenstellingen in de Laotiaanse geschiedenis. En de bondgenoten die de beide partijen zochten, zijn gebaseerd op traditie en de feitelijke verhoudingen tussen de stammen. De ethnische Lao-bevolking (de belangrijkste steunpilaar van de Koninklijke Laotiaanse Regering) is in het algemeen woonachtig langs de Mekong en langs de grens met Thailand - een voortdurend veranderende politieke afscheiding die niet overeenkomt met de ethnische verdeling. Er zijn ongeveer 7 miljoen Thailandse Laotianen door

ring, maar haar te verslaan. Echter, in tegenstelling tot Diem kon er bij premier Souvanna Phouma niet op gerekend worden dat hij om Amerikaanse militaire bijstand zou vragen op grond van artikel IV van het Zuidoostaziatische Collectieve Defensieverdrag. In feite wekte hij onmiddellijk het Amerikaanse ongenoegen op door systematisch te werken in de richting van de neutrale coalitieregering, die door de overeenkomsten van 1954 voor zijn land bedoeld waren' (*Ramparts*, 29 juni 1968).

De VS zochten en ondersteunden daarom bewust rechtse elementen die vastbesloten waren de Pathet Lao weg te vagen in plaats van een neutraal Laos tot stand te brengen. (Intussen had de Pathet Lao in november 1954 voldaan aan al de eisen van de Geneefse Akkoorden, inclusief de terugtrekking van alle Viet Minh). Begin juli 1955 waren de VS bezig het Laotiaanse Leger te herbewapenen en uit te breiden in de hoop een militaire overwinning op de Pathet Lao te bereiken, waarbij men gebruik maakte van Amerikaanse vliegtuigen voor het vervoer van troepen en Amerikaanse adviseurs te velde voor een offensief in de provincies Samneua en Phongsaly. Pas in 1957 werd de Laotiaanse regering het, ondanks openlijke Amerikaanse en Thaise afkeuring, eens over de integratie van de Pathet Lao in het nationale leven. Op dat moment werden Souphanouvong en Phoumi Vongvichit van de Pathet Lao tot minister benoemd in de coalitieregering, geleid door Souvanna Phouma, en werden de strijdkrachten van de Pathet Lao gedemobiliseerd. Leaders van de Pathet Lao vestigden zich in Vientiane en organiseerden een politieke partij, de Neo Lao Hak Sat. In mei 1958 werden verkiezingen gehouden voor 20 aanvullende parlementszetels en ondanks pogingen van de zijde der VS om de uitslag te beïnvloeden, won de linkerzijde 13 zetels.

Het succes van de linkerzijde bij de verkiezingen bracht Washington zozeer in paniek, dat de VS een reeks gebeurtenissen ensceuerden, die resulteerden in een succesvolle staatsgreep door de Amerikaans opgevoede neef van diktator Sarit van

Thailand, generaal Phoumi Nosavan, die een rechtse regering onder Phoumi Sananikone aan de macht bracht, die de opdracht had de Pathet Lao uit te schakelen.

Verzonden rapporten over Noordvietnamese aanvallen werden door Phoumi gebruikt om diktatoriale volmachten voor 12 maanden te verkrijgen. Op dat moment was Phoumi de overheersende rechtse invloed in het Laotiaanse leger geworden. In februari 1959 werd de ICC verzocht te vertrekken, met het motief dat Laos zijn verplichtingen op grond van het Geneefse Akkoord had vervuld, waarmee de weg naar een Amerikaanse interventie werd geplaveid. Hugh Toye beweert: 'Het is niet moeilijk zich in te denken hoe, uit het gezichtspunt van de Pathet Lao, een gevaarlijke situatie zich scheen te ontwikkelen. Hun eerste terugslag was geweest het vertrek van de Internationale Controle Commissie, waarvan één van de voornaamste taken was geweest diskriminatie of represailles jegens hen te voorkomen. Bevrijd van internationale controle en onder toenemende druk van rechts had de regering toen de neutrale politiek van de Akkoorden van Vientiane losgelaten op grond waarvan de provincies Samneua en Phongsaly door de Pathet Lao waren overgegeven. De Pathet Lao verloor daarna haar vertegenwoordiging in de regering. En tenslotte was iedere mogelijkheid om door middel van het parlement te werken op de lange baan geschoven doordat de eerste minister alle volmachten aan zich had getrokken. De Pathet Lao werd gedwongen weer in opstand te komen'.

Maar Phoumi maakte de vergissing om de mogelijkheid van onderhandelingen met de Pathet Lao te opperen en de protégé van de CIA, Phoumi, tegen zich in te nemen. Tengevolge daarvan ondersteunde de CIA een succesvolle staatsgreep die Phoumi en de rechtervleugel van het leger aan de macht bracht. Phoumi ging er toe over de verkiezingen, die in april zouden moeten plaatsvinden, te manipuleren en aan te kondigen, dat prins Souphanouvong, die het jaar daarvoor gearresteerd was op grond van verzonden beschuldigingen, in het openbaar berecht zou worden. (Souphanouvong en 15 andere leiders van de Pathet Lao ontsnapten echter spoedig, nadat zij hun bewakers aan hun zijde hadden weten te krijgen.)

Op 9 augustus 1960 werden de Amerikaanse plannen voor een stevige rechtse regering opnieuw ondersteboven gegooid, toen een onbekende parachutistenkapitein, Kong Le, in Vientiane een staatsgreep doorvoerde. Omdat hij aan het front was geweest wist hij dat de rapporten over een Viet-Minh-invasie vals waren geweest en hij was zich bewust van de corruptie en de zelfzucht in Vientiane. Hij kondigde aan dat hij zich ten doel stelde de burgeroorlog te beëindigen, alle buitenlandse troepen te verwijderen en de corruptie te onderdrukken. Zijn bedoeling was, in wezen, om Laos weer in een neutralistische positie terug te brengen.

Onder de nieuwe regering van John F. Kennedy veranderde de Amerikaanse politiek, althans officieel, ten gunste van een neutralistische regering. Nadat Phoumi's positie na verscheidene militaire fiasco's was verzwakt, bereikten de drie prinses een overeenkomst om een coalitieregering te vormen; Souvanna Phouma, die de verzekering had gekregen, dat de VS slechts geïnteresseerd was in de neutralisatie van Laos, kwam op 24 juni 1962 aan het bewind. Tegen het einde van juli werd in Genève een overeenkomst getekend. Er werd een voorlopige regering van de nationale eenheid gevormd, die zou moeten bestaan uit zeven van Phouma's neutralisten, vier van de Pathet Lao, vier van Phoumi's groep en vier zogenaamde 'Rechtse Neutralisten'. Opnieuw moest de integratie van rechts en links worden tot stand gebracht met inbegrip van de strijdkrachten. Amerikaanse en Noordvietnamese strijdkrachten moesten uit het land verwijderd worden.

De coalitie had echter een kort leven. Er braken gevechten uit tussen de neutralistische strijdkrachten. Er vonden verscheidene moorden plaats waarbij die op twee linkse neutralisten in april 1963 te Vientiane. De Pathet Lao-ministers vertrokken uit veiligheidsoverwegingen naar het Pathet Lao-hoofdkwartier in Kang Khai en de coalitieregering was in feite verbroken. (De driepartijenregering eindigde officieel op 24 april 1965).

Souvanna was middenin besprekingen met de Pathet Lao over het herstel van de coalitie toen op 19 april 1964 een groep jongere rechtse officieren in Vientiane, geleid door de chef van Phoumi's geheime politie, hem arresteerden en Vientiane onder hun beheer namen. (De westelijke mogendheden intervenieerden teneinde Souvanna's vrijlating zeker te stellen.). De staatsgreep leidde tot de uiteindelijke desintegratie van de neutralistische strijdkrachten, waarvan sommigen zich bij de neutralistische leider Deuane en de Pathet Lao voegden en anderen naar rechts gingen. Daar hij zijn basis in het leger verloren had stemde Phouma nu in met de hervorming van zijn regering, hetgeen onaanvaardbaar was voor de Pathet Lao. Op 17 mei 1964 berustte hij in het beginnen van vluchten van de strijdkrachten der VS boven Laos. Vanaf dat punt zijn velen gaan betwijfelen of Souvanna nog wel zijn eigen meester is.

CIA UBER ALLES

Onder de ogenschijnlijke chaos van staatsgrepen en machts spelletjes gedurende de laatste 15 jaar komt één samenhangend patroon van het politieke leven in Laos naar voren: de omverwerping door de CIA van de regering, de overheersing van het leger en de controle door de Amerikaanse AID over de gehele geldeconomie van het land.

Hoewel er in 1950/51 initiële hulpovereenkomsten met Laos werden gesloten, toen Laos nog deel was van de Franse Unie, was het eerste officiële Amerikaanse hulpagentschap het Program Evaluation Office (het eerste CIA-front), dat opgezet werd in 1958/59. Dit was de oorspronkelijke hulp- en adviesgroep van de VS in Laos. Het werd omgezet in de Military Assistance Advisory Group in 1961. In 1962 waren de VS er in geslaagd een aanzienlijk Lao-leger op te bouwen met VS-officieren tot op bataljonsniveau of zelfs bij kleinere eenheden. Nadat in 1962 de Geneefse Akkoorden waren getekend, werden al deze organisaties geconsolideerd onder de VS-AID. (Het onderscheid tussen CIA en AID heeft geen betekenis meer wat betreft operaties en personeel. Bijvoorbeeld is, hoewel niet algemeen bekend, de uiteindelijke zeggenschap over alle CIA-operaties in Noord-oost-Laos feitelijk in handen van Edgar 'Pop' Buell, in naam chef van het vluchtelingenwerk van de AID).

Het is altijd moeilijk om machtsverhoudingen op hun waarde te schatten, die gewoonlijk verborgen blijven achter formele structuren, in het bijzonder wanneer informatie zo schaars is en de operaties zo clandestien zijn als in Laos. Het schijnt echter, dat de CIA parallelle zeggenschap heeft geschapen door middel van Amerikaanse 'adviseurs', van het hoogste tot het laagste niveau, zowel in de Laotiaanse regeringsadministratie, als in het leger. De uiteindelijke zeggenschap op militair terrein, in het bijzonder in de Armée Clandestine, is volledig in handen van de CIA. De CIA moge herhaaldelijk moeilijkheden hebben bij de controle over een bepaalde eenheid (van Vang Pao is bekend, dat hij aan riskante militaire avonturen is begonnen tegen het advies van de CIA), maar in laatste instantie berust de controle bij de Amerikanen, die de operaties ontwerpen, die aanvoer van uitrusting controleren en naar alle waarschijnlijkheid adviseurs in iedere eenheid hebben.

De economische uitwerking van deze Amerikaanse interven-

tie is verwoestend gebleken. Reeds in 1959 stelde het Senat Congressional Commission Report betreffend de hulp aan Laos dat 'de Verenigde Staten de gehele Laotiaanse militaire begroting hebben ondersteund. . . Zij ondersteunen in feite vrijwel de gehele economie'. In een land van 2,5 tot 3 miljoen mensen, waar 90 percent van de bevolking uit boeren bestaat, die leven van landbouw voor eigen verbruik (op zijn hoogst zijn er zelfs 350.000 mensen in de geldeconomie) kunnen enkele miljoenen dollars aan hulp de hele economie op de been houden. Laos had een voortdurend import/exporttekort in de grootte van 20 : 1 (de VS betalen in feite voor op zijn minst de helft van de import) en hoewel voor 1953 Laos een rijstproducent was moest het in 1955 16.000 ton rijst uit Thailand importeren en in 1966 60.000 ton. (De rijstgebieden van Muong Sing en Nam Tha in Noordwest-Laos alleen konden het grootste deel van Laos voeden maar deze gebieden zijn onder beheer van de Pathet Lao en de Amerikaanse bombardementen maken een productie op grote schaal onmogelijk).

WASHINGTON EN ZIJN VRIENDEN

Het import-programma, met Amerikaanse hulp, is sinds de jaren vijftig een winstgevende zaak geweest voor de Laotiaanse elite. The Wall Street Journal schreef in 1958: 'Er zijn een 200 tot 300 bekende families in Laos die zeer grote winsten weten te halen uit een zeer groots import-programma'; en wat scherper gesteld: 'De politieke leiders (van de rechtse partij) in Laos wordt een aantal voorrechten verleend die tot doel hebben de handhaving van de vriendschappelijke betrekkingen met de Verenigde Staten'.

Dit was al zo toen de steun aan Laos 30 miljoen dollar bedroeg, waarvan 70 tot 80 procent voor militaire uitgaven bedoeld was. Door de toegenomen steun heeft Amerika nog meer macht gekregen over de economie. Het totale bedrag aan Amerikaanse steun, voor zover bekend, bedroeg voor de periode van 1955-62 480 miljoen dollar en 344 miljoen dollar voor de periode 1963-65. De totale AID begroting bedroeg sindsdien ongeveer 300 miljoen dollar per jaar - ongeveer 60 miljoen voor 'technische hulp', de rest voor geheime militaire uitgaven. (Hier is niet inbegrepen de kosten voor Amerikaanse operaties, waaronder bombardementen, die worden ondernomen vanuit Thailand of Zuid-Vietnam). Maar omdat de meerderheid van de mensen buiten de geldeconomie leeft, kunnen ze niet zo gemakkelijk gepacificeerd worden. De boeren en de bergstammen hebben altijd geleefd onder de overheersing van de stedelijke Lao-elite. De Franse pogingen tot inmenging in hun overheersing hebben zij altijd tegengegaan en ze hebben niet meegewerkt aan de Amerikaanse politiek voor het platteland. In de tijd dat het pacificatieprogramma ('de harten en geesten van het volk winnen') van Kennedy en McNamara in Zuid-Vietnam werd begonnen, werden dezelfde methodes toegepast in Laos. De mensen van AID waren er namelijk van overtuigd dat 'ontevredenheid' op het land de 'kiemen' zijn van het communisme. Daarom werd de AID/RDD (Rural Development Division, (afdeling ontwikkeling van het platteland) de tussenpersoon tussen de elite (met name de Koninklijke Laotiaanse Regering) en het volk. Terwijl de Koninklijke Laotiaanse Regering gewoonlijk campagnes hield om 'bendes op te rollen' op het platteland (UPI, 22 okt. 1959), gingen de Amerikanen wat subtieler te werk met hun pacificatieprogramma.

Sinds het begin van de jaren zestig hebben de Amerikanen een aantal methodes van 'landelijke ontwikkeling' ontworpen, van groepen dorpen tot vluchtelingenkampen, onder 'bescherming' en de 'gezag' van de Koninklijke Laotiaanse

Regering. (Het is gebeurd dat Air America, die voedsel- en bevoorradingsvluchten maakt naar de meer geïsoleerde dorpen 'vlees-droppings' heeft gedaan van levende waterbuffels die uit een C-47 werden geworpen op een hoogte van 60 m.) Hoewel er geen berichten zijn van concentratiekampen met een prikkeldraadomheining in Laos, zoals die in Vietnam, moet men wel bedenken dat een boer alleen maar onder sterke druk van zijn huis weg te halen is en hij daarvoor volkomen de kluts kwijt raakt. In 1965 waren er al een 250 tot 430 duizend vluchtelingen in Laos en op het ogenblik zijn de hoogste schattingen van 600 tot 700 duizend. Net zoals in Vietnam wordt de bevolking 'aangemoedigd' om de bescherming van strategische dorpen op te zoeken door middel van bombardementen op dorpen in het 'vijandelijk gebied'. Tijdens de regering van Nixon is de ontvolking van de gebieden onder gezag van de Pathet Lao opgevoerd. Bijna de hele bevolking in de Pathet Lao-gebieden woont nu in grotten en bewerkt 's nachts het land. De Pathet Lao is echter niet weggevaagd en hun macht strekt zich soms zelfs uit tot in gebieden die officieel in handen zijn van de Koninklijke Laotiaanse Regering, waar alternatieve regeringsstrukturen zijn gevormd, die vaak zeer sterk ingrijpen op het politieke leven van de dorpsbewoners.

De politiek van de Koninklijke Laotiaanse Regering bestaat echter meer uit strijd tussen een aantal prominente families die tot de elite behoren, een groep die geen enkel contact heeft met de boeren. De geschillen tussen de Lao-groepen in de Koninklijke Laotiaanse Regering komen niet voort uit principes, maar gaan over politieke macht en de vruchten daarvan: Amerikaanse hulp. De 'Far Eastern Economic Review' van 6 juni 1968 geeft een alarmerende schets van de situatie: 'De hogere en middenklassen voelen zich niet geroepen afstand te doen van hun levensstandaard, waaraan ze, dankzij de Amerikaanse hulp, zo snel gewend zijn geraakt. . . . Voor deze 'parvenu's' gaat er niets boven de status quo. Van prins Boun Oum - eerste minister van een pro-Amerikaanse regering in de tijd van Dulles - wordt verteld dat hij tegen zijn broer zei, toen deze mopperde dat door de Noordvietnamese infiltraties de kosten van levensonderhoud zo stegen: 'Als we de Viet Minh niet in ons land hadden, dan hadden we geen enkele dollar'. Van een andere rijke Laotiaan wordt verteld dat hij opmerkte dat het veel voordeliger was om buitenlandse machten te hebben die om het land ruzieden, dan te moeten werken'.

De belangrijkste scheiding in de elite is het verschil tussen Noord en Zuid. De 'rechtsen' wonen voornamelijk in het zuiden; de neutralisten in de noordelijke provincie Vientiane. De Lao Issara-beweging kwam voornamelijk uit het noorden en de pro-Franse krachten, die Franse overheersing bleven aksepteren tot de onafhankelijkheid, kwamen uit het zuiden, waar de Fransen in de koloniale tijd altijd de sterkste steun hadden gehad. In elke streek is op het ogenblik het bevel over het legerkommando in handen van de meest prominente familie van het koninklijke hof. De verkiezingen voor de Nationale Vergadering worden helemaal overheerst door de meest vooraanstaande familie (of de legerkommandant, als er al enig verschil is) van het gebied.

In deze context kunnen we de verandering in de Amerikaanse strategie begrijpen: oorspronkelijk werd de rechtse generaal Phoumi Nosavan gesteund, die ze nu hebben laten vallen. Vanaf de beslissing van Dulles om de Pathet Lao uit te roeien na de Geneefse Akkoorden van 1954, probeerden de Amerikanen de rechtse vleugel aan de macht te helpen onder Phoumi Nosavan, en de neutralisten te overrompelen, die onder Souvanna Phouma bereid waren opnemng van de Pathet Lao in de regering te aksepteren. Deze strategie schond duidelijk de regels van het Laotiaanse politieke spel,

door de poging de zuidelijke partij volledig te laten heersen over de noordelijke. Het plan was gedoemd te mislukken, niet alleen omdat de Pathet Lao niet uit te roeien was - vooral niet door Phoumi's volledig onbekwame leger (of waarschijnlijker wilden ze hun broeders niet doden, die ze niet als hun vijanden zagen) en leiderschap - maar vooral omdat het nooit de steun zou krijgen van de gehele elite.

De Amerikaanse strategie werd toen aangepast aan de Laotiaanse politieke realiteit, aan de ene kant door de gehele elite economisch afhankelijk te maken van Amerikaanse steun, aan de andere kant door de poging om de rechtsen als aparte partij te elimineren en de macht onder Souvanna te consolideren, die voor alle streken aanvaardbaar was. Dit kon natuurlijk pas gedaan worden na 1962, toen een afzonderlijk neutralistisch leger dat niet onder het gezag van de Amerikanen stond, was geëlimineerd. Deze Amerikaanse strategie is vanaf 1965 gevolgd, hetgeen mag blijken uit de mislukte staatsgrepen van Phoumi Nosavan in 1965 en 1966. Regionale verschillen en eigenbelang blijven de Laotiaanse politiek beheersen.

De Amerikanen zijn er daardoor in geslaagd de elite uit te schakelen. Enerzijds staat het Laotiaanse leger geheel onder Amerikaans gezag; anderzijds is de elite bijna geheel afhankelijk van Amerikaanse hulp, met een belangrijke uitzondering - de opiumhandel.

In tegenstelling tot sommige berichten houdt de CIA zich waarschijnlijk buiten de opiumhandel. Er is mij verteld dat je een regeringskantoor binnen kan lopen en binnen vijf minuten militaire geheimen kan verkrijgen, maar iedereen die vraagt naar de opiumhandel is 'ten dode opgeschreven'. Het lijkt erop dat de CIA de Laotiaanse elite de rug toekent en hun ongestoord de opium handel laat. Het is niet moeilijk te raden naar hun redenen: Inmenging in de bron van inkomsten van de elite zou deze elite van hen kunnen vervreemden. de opiumhandel is ongetwijfeld de belangrijkste bron van inkomsten naast de Amerikaanse hulp (en voor sommigen misschien veel lukratiever). Het belang van de opiumhandel wordt geïllustreerd door een incident dat in 1967 plaatsvond in een noordwestelijke provincie: er werden ongeveer 500 mensen gedood en de luchtmacht en grondtroepen van de Koninklijke Laotiaanse Regering die gewoonlijk niet vechten, waren nog nooit zo agressief als in de strijd om de smokkel van zo'n 600 ton opium (drie pramen op de Mekong). Deze handel is internationaal; er zijn waarschijnlijk Burmezen, Chinezen, de Kwomintang van Taiwan, en Laotianen bij betrokken. Opiumpolitiek is waarschijnlijk het enige betrekkelijk autonome aktiegebied voor de Laotiaanse elite en waarschijnlijk de belangrijkste bezigheid voor de meesten van hen.

NIXON'S STRATEGIE

Voorafgaande aan de consolidatie van Souvanna Phouma's bewind hebben de Verenigde Staten zonder neutralistische troepen, maar met Amerikaanse steun, vredesinitiatieven van Souvanna tegenover de Pathet Lao bestreden door steun te verlenen aan rechtse militaire staatsgrepen. Met het consolideren van de Amerikaanse beheersing van het militaire apparaat echter, en in het bijzonder van de Meo onder Vang Pao, hebben de VS het bewind van Souvanna niet formeel uitgedaagd. Zij hebben alleen een agressieve militaire aktie gelanceerd die hetzelfde doel heeft: het ondermijnen van mogelijke vredesovereenkomsten.

De Verenigde Staten versterkten het bewind van Souvanna Phouma in de jaren 1965-66, toen de oorlog in Vietnam werd geëscaleerd. Het niveau van de gevechtshandelingen werd schijnbaar langzaam opgevoerd terwijl de VS het leger

van Vang Pao voorbereidde voor directe akties. Tezelfdertijd werden de bombardementen meer en meer gericht op het uitroeien van alle Pathet Lao-dorpen. Jacques Decornoy van *Le Monde* berichtte dat tegen april 1968 op twee na alle dorpen in de provincie Samneua (een bolwerk van de Pathet Lao in het Noordoosten) volledig waren verwoest. Wegen en bruggen waren vernield en de bevolking leefde in grotten.

Hoewel er in 1967 en 1968 belangrijke veldslagen geleverd zijn, is de voornaamste escalatie van het konflikt toch pas onder Nixon opgetreden. Na de beperkte bombardements-stop boven Noord-Vietnam op 31 maart 1968 hebben de VS de bombardementen op Laos verhevigd. In november en december 1968, na de verkiezingen en na de volledige bombardements-stop boven Noord-Vietnam, was deze escalatie vervier- en vijfvoudigd. Tegen juni 1969 (en niet februari 1970 zoals Nixon verklaarde) gebruikte de VS B-52-bommenwerpers tegen de Pathet Lao in Noordoost-Laos, bij Muong Soui, aan de rand van de vlakte der Kruiken (ongeveer 300 kilometer van de Ho Chi Minh-route en dus zonder enig verband met de bevoorrading van het NBF). Deze Amerikaanse bombardementen waren het antwoord op een grote aanval op een belangrijke Amerikaanse basis in Muong Soui. De Pathet Lao zelf hadden dit gedaan als antwoord op een grote aanval op het Pathet Lao-hoofdkwartier in Xieng Khouang in april, toen de Amerikanen de stad met de grond gelijk maakten en Vang Pao's troepen een verlaten stad binnentrokken en een overwinning vierden.

De Pathet Lao en de Noord-Vietnamezen ontruimden de Vlakke der Kruiken (van oudsher onder gezag van de Pathet Lao) in augustus en de VS bombardeerden het gebied met B-52-bommenwerpers na ca. 20.000 mensen uit de Vlakke te hebben geëvacueerd. (Deze vluchtelingenkwesities zijn zeer voordelig voor de generaals die uit de gelden die AID beschikbaar stelt, worden betaald: hoe meer vluchtelingen zij maken of 'nemen', des te meer geld krijgen ze). In november keerde de Pathet Lao naar de Vlakke terug en in februari volgden nieuwe, massale aanvallen van de B-52-bommenwerpers. Toch trokken de Pathet Lao en de Noordvietnamezen dwars door de Vlakke heen en liepen de belangrijke

AMERIKAANS HULPPROGRAMMA 'DEKT' CIA IN LAOS

Mr. John Hannah, directeur van de Amerikaanse dienst voor buitenlandse hulp (Agency for International Development) heeft zondag toegegeven dat het hulpprogramma voor Laos heeft gediend om de activiteiten van de CIA in dit land te dekken. Hij heeft eraan toegevoegd dat hij deze praktijken afkeurde en dat hij hoopte dat Nixon op zeer korte termijn er een einde aan zou maken. Volgens hem werden dit soort activiteiten uitgevoerd alleen onder dekking van het Laotiaanse hulpprogramma, krachtens een presidentieel besluit daterend uit 1962, omdat toen het nationale belang van Amerika op het spel stond. Volgens Hannah zou Nixon een eind aan deze situatie maken met zijn reorganisatieplan voor de buitenlandse hulp dat hij binnenkort aan het Congres denkt voor te leggen. 'Deze politiek-militaire operaties' voegde hij er aan toe, 'zouden onder het ministerie van buitenlandse zaken en van defensie moeten vallen, in plaats van door hulpprogramma's gedekt te worden'.

(*Le Monde*, 9-6-70)

Amerikaanse basis in Sam Thong onder de voet, vlakbij de destijds geheime basis te Long Cheng, die de voornaamste basis vormt voor het Geheime Leger van Vang Pao en de voornaamste Amerikaanse basis voor heel Laos. (Terwijl dit werd geschreven werd de basis nog steeds belegerd (met grootscheepse steun van de Amerikaanse luchtmacht voor de Meo's, de Thaise huurlingen en de Amerikaanse 'adviseurs' die haar verdedigden)). De Amerikanen zeggen een overwinning te hebben behaald (in het bijzonder voor de luchtmacht) door het heroveren van Sam Thong, hoewel het waarschijnlijker is dat de Pathet Lao en de Noordvietnamezen geen pogingen hebben gedaan haar te behouden, omdat dat geen zin zou hebben en ze zware verliezen zouden hebben geleden door de Amerikaanse bombardementen. Zou Long Cheng vallen - en de VS zijn vastbesloten dit te voorkomen - dan zou dat een belangrijke tegenslag voor de Amerikanen betekenen.

Hoe meer Pathet Lao-strijders door de Amerikanen gedood worden en hoe meer hun dorpen en velden verwoest worden, des te meer wordt de Pathet Lao afhankelijk van de Noordvietnamezen, zowel wat bevoorrading als wat mankracht betreft. Waarschijnlijk is het merendeel van de Noordvietnamese activiteiten in Laos te beschouwen als een antwoord op de escalatie van de Amerikaanse bombardementen op Laos (vooral in het Noord-Oosten) sinds november 1968. De VS hebben derhalve de situatie in het leven geroepen die de Noordvietnamezen in Laos heeft gebracht om hun bondgenoten te verdedigen. En dezen aanwezigheid van de Noordvietnamezen wordt gebruikt om de Amerikaanse escalatie te motiveren.

De Amerikaanse politiek is geweest de bevolking van Laos te gebruiken als een soort geld om tijd te kopen voor Thailand (om opstandigheid de baas te kunnen blijven en de toestand in Thailand te consolideren) en Laos te gebruiken om de oorlog in Vietnam te kunnen voeren. De Pathet Lao heeft het volk moeten organiseren om in leven te blijven en om zich te kunnen verdedigen. De Amerikaanse bombardementen hebben een deel van de boerenbevolking gedwongen de Pathet Lao-gebieden te verlaten. Daar ze nergens anders heen konden hebben ze zich verzameld langs de Mekong aan de grens met Thailand en ze zijn daar blijven steken. Nu komt de oorlog opnieuw naar hen toe en laat daarmee hen en de rest van de bevolking geen andere keus dan voor hun leven te vechten.

De Laotiaanse oorlog is voor de Amerikanen veel 'cleaner' geweest dan Vietnam omdat zij veel goedkoper en beter voorbereid is en omdat er geen Amerikaanse grondtroepen nodig zijn. De Amerikanen zijn er met succes in geslaagd te bereiken dat Aziaten door Aziaten in Laos worden gedood en is een oorlog aan het voeren tegen het gehele Laotiaanse volk. Het lot van Vang Pao en zijn Meo's is bezegeld, het volk der Meo's wordt daarmee de verliezer. Tot nu toe heeft Vang Pao minstens 25.000 man verloren (meer dan de helft van zijn mannen zijn Lao Theung en geen Meo) en talloze burgers zijn gedood of aan ziekten gestorven. De oorlog heeft de Meo's uit hun huizen in de heuvels gedreven en ze verjaagd naar het ondragelijke klimaat van de dalen langs de Mekong. Zij dreigen het slachtoffer te worden van het racisme van de Lao: Zij worden door de Lao gehaat en zullen door het regeringsleger niet goed behandeld worden. De Meo's die voor de CIA hebben gevochten (en vele Meo's vechten voor de Pathet Lao) hebben afgedaan. Het ziet er naar uit dat de Amerikanen bereid zijn Laos te ontvolken: het Laotiaanse volk, rechts, links of neutraal (een in toemende mate onhoudbare positie) roeit zichzelf uit en de Amerikanen trekken aan de touwtjes.

